



*Jaz in Panvita za KMETIJSTVO!*

# TEHNOLOŠKA NAVODILA ZA PRIDELAVO PŠENICE IN JEČMENA

Žita so najpomembnejša skupina poljščin, predvsem v severovzhodni Sloveniji, zato jim moramo pri pridelavi nameniti posebno pozornost.

Z vso skrbnostjo moramo izvesti vse faze pred setvijo ter poskrbeti za oskrbo posevka med vegetacijo.



## 1. Kolobar, osnovno gnojenje in priprava tal za setev

Pšenica je poljščina, za katero se priporoča vsaj triletni kolobar. Najboljši predposevki za pšenico so oljna ogrščica, stročnice, detelje, vrtnine, buče in silažna koruza. Vse zgoraj navedene poljščine zapustijo njivo pravočasno in tako imamo dovolj časa za pripravo njive za setev. V praksi je pogost predposevek tudi koruza za zmo, ki pa mora njivo pravočasno zapustiti, da lahko v optimalnem času pripravimo njivo za setev. V tem primeru je tudi zaželeno, da koruznico dobro zaorjemo, da zmanjšamo nevarnost okužb s fuzariozami.

Kakovostna priprava tal je osnovni pogoj za doseganje visokih pridelkov. Pšenica in ječmen, ki sta posejana v slabo pripravljena tla, imata slab vznik, rastlinice so slabše ukoreninjene, posledično so posevki preredki, večja je tudi nevarnost za izbruh plevelov.

S pridelkom 6 ton zrnja/ha ter odpeljano slamo z njive odvezamo iz tal 65-70 kg P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>/ha in 140-145 kg K<sub>2</sub>O/ha. V primeru, da slamo pustimo na njivi, je odzem fosforja 50 kg/ha, kalija pa 40 kg/ha. Iz tega vidimo, da z zrnjem v veliki meri odpeljemo z njive fosfor, s slamo pa kalij.

Pri ozimnih žitih razlikujemo osnovno gnojenje, ki ga običajno izvedemo v jesenskem času, in dognojevanja, ki jih izvajamo v spomladanskem času. Osnovno gnojenje je gnojenje s fosforjem in kalijem, pri čemer pa se moramo držati pravila, da s fosforjem in kalijem ne gnojimo posamezni poljščini v kolobarju, ampak bilanco fosforja in kalija izravnavamo glede na poljščine v kolobarju. V celoti moramo pokriti potrebe po fosforju in kaliju le v primeru, če imamo zelo siromašna tla s tema hraniloma (torej A-razred založenosti). **Osnovno jesensko gnojenje se giblje med 300 in 500 kg/ha NPK 6:12:24, NPK 5:15:30, NPK 7:20:30 ali NPK 8:24:24 ali gnojilo s podobnim razmerjem.** V primeru, da v jesenskem času ne izvedemo gnojenja s fosforjem in kalijem, lahko to storimo tudi čim prej spomladi z ustreznimi NPK gnojili.

Gnojenje z dušikom v jesenskem času posebej ni potrebno, saj žita v jeseni rastejo počasi in je v tleh običajno zadostna količina tega hranila, nekaj pa se ga običajno vnese še z NPK gnojili ob osnovnem gnojenju.

BREZPLAČNO SVETOVANJE

**080 11 14**

E: [narocila.kmetijstvo@panvita.si](mailto:narocila.kmetijstvo@panvita.si)

**Panvita KMETIJSTVO d.o.o.**, Rakičan, Lendavska 5, 9000 Murska Sobota  
T: 02 530 36 20 | F: 02 530 36 32 | E: [kmetijstvo@panvita.si](mailto:kmetijstvo@panvita.si) | I: [www.panvita.si](http://www.panvita.si)

PROIZVODNJA KRML  
Lipovci 251, 9231 Beltinci  
T: 02 542 21 00 | F: 02 542 21 20

KMETIJSKI CENTER LIPOVCI  
Lipovci 251, 9231 Beltinci  
T: 02 542 15 22

KMETIJSKI CENTER LEMERJE  
Lemerje 2, 9201 Puconci  
T: 02 545 96 80 | F: 02 545 96 83

KMETIJSKI CENTER ŽIHLAVA  
Žihlava 15, 9244 Sv. Jurij ob Ščavnici  
T: 02 568 90 38 | F: 02 568 90 39

## 2. Izbira sorte in setev

Slovenija je klimatsko in pedološko zelo raznolika dežela, zato moramo biti pri nasvetih glede izbire sorte zelo previdni. V veliki meri moramo upoštevati tip tal (lahka, srednje težka, težka tla), količino in razporejenost padavin ter tehnologijo pridelave.

Katero vrsto žita bomo sejali, je odvisno od usmerjenosti kmetije ter od tipa obdelovalnih površin, ki jih imamo na razpolago. Na lažjih tleh je priporočljivo sejati ječmen, ki ga požanjemo najprej med žiti ter se tako lahko izognemo oziroma zmanjšamo tveganje zaradi suše. **Vendar pa za ječmen velja, da je zelo občutljiv na nizki pH, zato mora biti vrednost pH vsaj med 5,8-6.** Od vseh žit nizki pH še najbolj prenaša rž, vendar pa je potrebno v primeru nizkega pH čim prej pristopiti k apnenju. Če imamo za setev pšenice na razpolago lahka tla, je pomembno, da izberemo čim zgodnejše sorte, da se v primeru visokih temperatur in pomanjkanju vlage čim bolj izognejo tem negativnim vplivom.

Naslednja odločitev je izbira sorte glede na kakovost (večji genetski potencial za višjo kakovost), s čimer pa je povezana tudi tehnologija pridelave. Določene sorte (običajno jim pravimo izboljševalke) imajo namreč večji genetski potencial za kakovost, seveda pa se ta genetski potencial izrazi v primeru pravilne tehnologije in ob ugodnih vremenskih pogojih. Med visoko kakovostnimi sortami in sortami, ki imajo slabšo genetsko predispozicijo za kakovost, pa obstaja obratno sorazmerje glede količine pridelka. Tako dajo običajno sorte s slabšim genetskim potencialom za kakovost nekaj višji pridelek zrnja.

**Optimalni čas za setev pšenice je 5.-25. oktober (za setev ječmena pa 5.-15. oktober),** seveda pa je ta čas relativen, saj se lahko v milih zimah tudi nekoliko pozneje sejani posevki normalno razrastejo. Če pa zima nastopi zgodaj in so negativne temperature skozi celotno zimsko obdobje, spomladi pa v kratkem času nastopijo višje temperature (15 °C in več), se posevki ne razrastejo

dovolj in posledica tega je premajhna gostota posevka, kar ima za posledico nižji hektarski donos. Zato je vsekakor manj tvegana in priporočljiva setev v obdobju med 5.-25. oktobrom. Če spomladi ugotovimo, da imamo gost posevek, lahko nadaljnje razraščanje korigiramo z nižjimi odmerki dušika, če pa je posevek prerede, lahko vplivamo na razraščanje z obilnejšim dognojevanjem, vendar le v primeru, da temperature niso višje od 15 °C. V kolikor pa so te temperature višje, posevki pšenice običajno zaključijo fazo razraščanja in preidejo v naslednjo fazo razvoja, to je v kolenčenje.

## 3. Oskrba posevka med vegetacijo

**Najpomembnejše prvo spomladansko opravilo pri pridelavi žit je dognojevanje z dušikom, s katerim vplivamo na intenziteto razrasti posevka ter s tem na količino pridelka.** Pomembno je, da **PRVO DOGNOJEVANJE** opravimo čim bolj zgodaj, ko se prične vegetacija, da posevki ne stradajo. Odmerek za prvo dognojevanje je odvisen od rezultatov Nmin (vsebnost dušika v tleh), stanja in gostote posevka ter od sorte.

Odmerek za prvo dognojevanje določimo tako, da od ciljne vrednosti 120 kg/ha odštejemo količino mineralnega dušika v tleh, izmerjenega z Nmin. **Za prvo spomladansko dognojevanje ozimne pšenice zadostuje od 40 do 70 kg N/ha, kar pomeni od 150 do 250 kg KAN/ha.**

**DRUGO DOGNOJEVANJE** opravimo, ko je pšenica v fazi enega do dveh kolenc. To je nekje mesec dni po prvem dognojevanju oziroma v prvi polovici aprila. Drugo dognojevanje vpliva na razvoj klaskov in cvetnih zasnov. Odmerek za drugo dognojevanje določimo na osnovi hitrih rastlinskih testov ter stanja posevka. **Okvirni odmerek je od 40 do 55 kgN/ha, kar pomeni nekje 150 do 200 kg KAN/ha ali 130 do 180 kg N-GOOO 32/ha.** Pri drugem dognojevanju moramo biti posebej pozorni pri sortah, ki so višje rasti, da nam zaradi prevelikega odmerka ne poležejo.

**TRETJE DOGNOJEVANJE** vpliva predvsem na kakovost. Opravimo ga v fazi od začetka klasenja do cvetenja. Tretje dognojevanje predvsem pri poznejših sortah podaljša nalivanje zrnja ter poveča težo zrn in vsebnost beljakovin. **Odmerek za tretje dognojevanje je od 30 do 40 kg N/ha, kar pomeni nekje 100 do 150 kg KAN/ha.**

Pri ozimnem ječmenu se običajno poslužujemo dveh dognojevanj. **Prvo dognojevanje je nekje 40 do 60 kg N/ha, kar pomeni 150 do 220 kg KAN/ha.** Dognojevanje opravimo takoj, ko se začne vegetacija.

Drugo dognojevanje opravimo v prvi polovici aprila, odmerki pa se običajno gibljejo od 35 do 50 kgN/ha oziroma od 130 do 185 kg KAN/ha ali 120 do 170 kg N-GOOO 32/ha.

Pri zatiranju plevelov imamo dva načina:

- jesensko zatiranje plevelov ali
- spomladansko zatiranje plevelov.

Ob pravilni in pravočasni izvedbi sta oba načina dovolj učinkovita.

### Zaščita proti boleznim in škodljivcem

Pri intenzivni pridelavi pšenice sta pomembni dve škropljenji proti boleznim. **Prvo škropljenje opravimo v času, ko se pojavi pepelasta plesen.** Kdaj se pojavi pepelasta plesen, je od leta do leta zelo različno, predvsem je odvisno od pogojev za nastanek bolezni, običajno pa nastopi v prvi polovici aprila.

Po klasenju moramo opraviti še zaščito klasa proti najpogostejšim boleznim. Običajno je v tem času na pšenici že strgač, tako da v primeru napada strgača istočasno dodamo še insekticid.

Pri ječmenu moramo biti posebej previdni pri prvem tretiranju s fungicidi. Pomembno je, da to škropljenje opravimo pravočasno, da se nam bolezni ječmena preveč ne razvijejo in da ne izgubimo preveč listne mase.

## 4. Žetev

Zelo pomembno je, da z žetvijo začnemo pravočasno. To je posebej pomembno pri pšenici, da ne izgubimo kakovosti. Ko je pšenica zrela, nam vsako deževje le znižuje kakovost, zato je smiselno žeti tudi pri 14,5 do 15 % vlage, še posebej ob napovedih poslabšanja vremena.

BREZPLAČNO SVETOVANJE

**080 11 14**

E: [narocila.kmetijstvo@panvita.si](mailto:narocila.kmetijstvo@panvita.si)

**Panvita KMETIJSTVO d.o.o.**, Rakičan, Lendavska 5, 9000 Murska Sobota  
T: 02 530 36 20 | F: 02 530 36 32 | E: [kmetijstvo@panvita.si](mailto:kmetijstvo@panvita.si) | I: [www.panvita.si](http://www.panvita.si)

PROIZVODNJA KRMLIL  
Lipovci 251, 9231 Beltinci  
T: 02 542 21 00 | F: 02 542 21 20

KMETIJSKI CENTER LIPOVCI  
Lipovci 251, 9231 Beltinci  
T: 02 542 15 22

KMETIJSKI CENTER LEMERJE  
Lemerje 2, 9201 Puconci  
T: 02 545 96 80 | F: 02 545 96 83

KMETIJSKI CENTER ŽIHLAVA  
Žihlava 15, 9244 Sv. Jurij ob Ščavnici  
T: 02 568 90 38 | F: 02 568 90 39